

Veilige donor en donorveiligheid

Petra Huijts, senior donorarts bij Sanquin

25 november 2021

Donors bij de bloedbank anno 2021

- 350.000 – 400.000 donors
- 400.000 volbloeddonaties per jaar
- 325.000 plasmadonaties per jaar

Veiligheid voor de ontvanger

1. Donorwerving en selectie
2. Donorkeuring en bloedafname
3. Donatiescreening
4. Voorraadbeheer
5. Plasmapoolscreening / kweek trombocytenconcentraat
6. Virusreductie in plasmaproducten / leucocytenreductie in ery's en trombo's
7. Hemovigilantie / farmacovigilantie

De donorkeuring

Screening op risico's voor de ontvanger

Screening op risico's voor de donor

Het Keurings- en afnameformulier (KAF)

Lange lijst met vragen

Bloed- en plasmadonatie Trouwe donor

Plak hier het EIN

Wacht na donatie 12 uur met werk of hobby's waarbij flauwvallen een gevaar voor uzelf of anderen kan opleveren. Wilt u ons snel inlichten als er binnen 6 maanden na donatie sprake blijkt te zijn geweest van een infectierisico ten tijde van de donatie of zich verschijnselen van een besmettelijke ziekte hebben voorgedaan?

Vorige bloeddonatie

- Bent u bij de vorige keuring goedgekeurd? Nee Ja **A6**
 Ging de vorige bloeddonatie goed? Nee Ja **A8**

Gezondheid en medische behandelingen

- Hebt u sinds de vorige bloedafname:
- gezondheidsklachten gehad? Nee Ja **C8**
 - een huisarts of specialist geraadpleegd? Nee Ja **C3**
 - koortsende ziekte/perioden met koorts gehad? Nee Ja **C9**
 - een medische behandeling, medisch onderzoek of (kijk)operatie ondergaan? Nee Ja **D2**
 - medicijnen gebruikt of een inenting gehad? Nee Ja **J4**
- Hebt u nu ergens een wond of ontsteking? Nee Ja **G1**
 Hebt u de laatste 4 dagen pijnstillers gebruikt? Nee Ja **I2**
 Bent u de laatste 7 dagen bij tandarts of mondhygiëniste geweest? Nee Ja **G3**
 Hebt u de laatste 6 maanden:
- acupunctuur gehad? Nee Ja **M1**
 - tatoeages laten aanbrengen of weghalen? Nee Ja **M2**
 - oorlelgaatjes of een piercing laten aanbrengen? Nee Ja **M3**
 - contact gehad met bloed van iemand anders? Nee Ja **N4**
- Bijvoorbeeld door verwonding aan een gebruikte naald of een met bloed besmeurd scherp voorwerp.*

- Hebt u de laatste 12 maanden drugs gesnoeven? Nee Ja **L1**
 Hebt u de afgelopen 3 jaar acitretine (Neotigason®), dutasteride (Avodart®, Combodart®), finasteride (Propecia®, Proscar®) of isotretinoïne (Curacne®, Roaccutane®) gebruikt? Nee Ja **J6**

- Hebt u ooit:
- een bloedtransfusie gehad? Nee Ja **N6**
 - behandeling met groeihormoon ondergaan? Nee Ja **T5**
 - een transplantatie ondergaan met haar, hoornvlies, hersenvlies of ander weefsel? Nee Ja **T6**
 - zelf drugs gespoten? Nee Ja **M4**

Vrouwen jonger dan 50 jaar: bent u zwanger geweest na de laatste bloeddonatie? Nee Ja **F3**

Risicocontacten

- Hebt u ooit seksueel contact gehad waarvoor u geld of drugs hebt ontvangen? Nee Ja **R2**
 Hebt u de laatste 12 maanden seksueel contact gehad:
- waarvoor u met geld of drugs heeft betaald? Nee Ja **R3**
 - met iemand die ooit drugs heeft gespoten? Nee Ja **R1**
 - met iemand afkomstig uit een streek waar AIDS veel voorkomt, zoals Afrika ten zuiden van de Sahara en de Kaapverdische Eilanden? Nee Ja **P3**
 - met iemand die besmet is met HIV (het AIDS-virus) of het virus HTLV I/II? Nee Ja **P1**
 - met iemand die een geslachtsziekte of hepatitis (geelzucht, leverontsteking) heeft? Nee Ja **P2**
 - met iemand die een bloederziekte (bijvoorbeeld hemofilie) heeft? Nee Ja **Q4**

Mannen: hebt u ooit seksueel contact gehad met een man? Nee Ja **Q1**

Vrouwen: hebt u de laatste 12 maanden seksueel contact gehad met een man die seksueel contact heeft gehad met een andere man? Nee Ja **Q2**

Buitenlands verblijf en bijzondere ziekten

- Hebt u de afgelopen 3 jaar een land buiten Europa bezocht, met inbegrip van Rusland, Turkije, Cyprus, Madeira, de Azoren en de Canarische eilanden? Nee Ja **U1**
 Zo ja, hebt u ooit 6 maanden of langer aaneengesloten buiten Europa gewoond of verbleven? Nee Ja
 Hebt u de afgelopen 4 weken een Europees land buiten de Benelux (België, Nederland en Luxemburg) bezocht? Nee Ja **Y1**
 Hebt u ooit malaria of een andere tropische of bijzondere besmettelijke ziekte gehad? Nee Ja **U2**
 Komt de ziekte van Creutzfeldt-Jakob in uw familie voor? Nee Ja **T1**
 Bent u tussen 01-01-1980 en 31-12-1996 bij elkaar opgeteld 6 maanden of langer in het

De donorkeuring – risico's voor de ontvanger

Risico op bacterie, virus, parasiet of prion in het bloedproduct

- We vragen naar gezondheidsklachten, infecties, reizen, risicogedrag, medicatie

Risico op effecten van medicatie

- We vragen naar medicatie

Veiligheid voor de ontvanger

1. Donorwerving en selectie
2. Donorkeuring en bloedafname
3. Donatiescreening
4. Voorraadbeheer
5. Plasmapoolscreening / kweek trombocytenconcentraat
6. Virusreductie in plasmaproducten / leucocytenreductie in ery's en trombo's
7. Hemovigilantie / farmacovigilantie

Nagekomen donorinformatie

Nagekomen donorinformatie

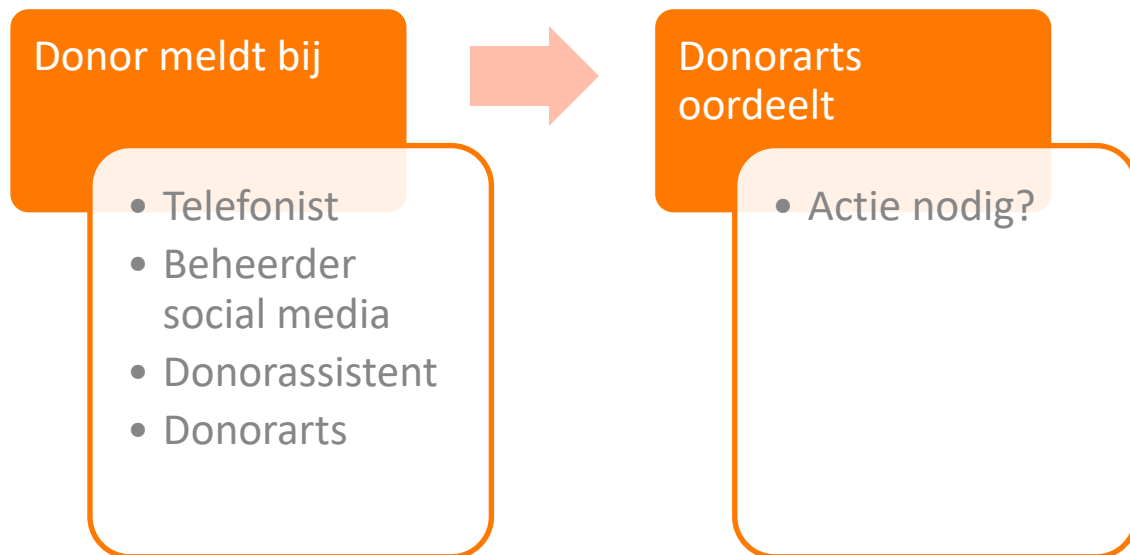
Donor vertelt iets tijdens of na de donatie

Donorarts ontdekt iets tijdens controle van de vragenlijst

Donor meldt na donatie iets aan Sanquin (telefoon, mail, social media...)

Donor vertelt iets tijdens een volgende keuring of donatie

Nagekomen donorinformatie binnen Sanquin

Nagekomen donorinformatie – rol donorarts

Donorarts oordeelt:

Informatie heeft geen enkele consequentie voor donor of ontvanger

- Donor uitleg geven en geruststellen

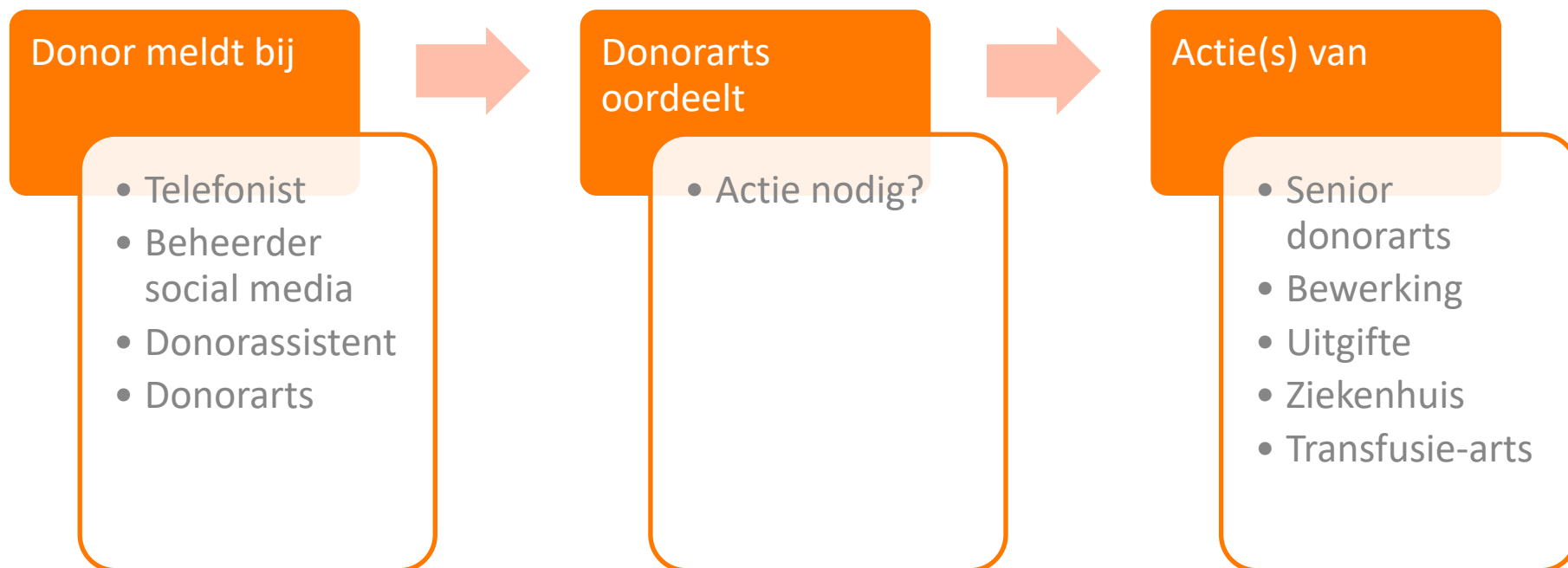
Informatie heeft consequentie voor veiligheid van donor

- Donor uitleg en eventueel advies geven
- Donor zo nodig uitstellen of uitschrijven

Informatie betekent dat bloed(producten) minder veilig zijn voor ontvanger

- Donor zo nodig uitstellen of uitschrijven
- Acties ondernemen ten behoeve van de ontvanger(s)

Nagekomen donorinformatie binnen Sanquin

Nagekomen donorinformatie met gevolg voor veiligheid ontvanger

Donorarts schakelt achterwacht in (senior donorarts)

Ook eerdere donaties betrokken?

Waar zijn de bloedproducten?

- Bewerking nog niet afgerond
- Product(en) klaar voor uitgifte, maar nog binnen Sanquin
- Product(en) uitgegeven en nog “in date”
- Product(en) uitgegeven en over datum

Nagekomen donorinformatie met gevolg voor veiligheid ontvanger

Waar zijn de bloedproducten?

- Bewerking nog niet afgerond en/of
- Product(en) klaar voor uitgifte, maar nog binnen Sanquin

Acties senior donorarts:

- Blokkeren uitgifte producten in donor/donatiemanagementsysteem
- Afdeling(en) waar de producten zijn op de hoogte stellen
 - Afdeling(en) vernietigen de producten
- Vastleggen in Trackwise (kwaliteitsmanagementsysteem)

Nagekomen donorinformatie met gevolg voor veiligheid ontvanger

Waar zijn de bloedproducten?

- Product(en) uitgegeven en nog “in date”

Acties senior donorarts:

- Blokkeren producten in donor/donatiemanagementsysteem (voor het geval een product terugkomt)
- Recall uitgegeven producten in samenwerking met uitgiftemedewerkers en eventueel transfusie-arts
- Vastleggen in Trackwise

Nagekomen donorinformatie met gevolg voor veiligheid ontvanger

Waar zijn de bloedproducten?

- Product(en) uitgegeven en over datum

Acties senior donorarts:

- In overleg met transfusie-arts besluiten over initiatie lookback
- Vastleggen in Trackwise

De donorkeuring

Screening op risico's voor de ontvanger

Screening op risico's voor de donor

De donorkeuring: kan donor veilig doneren?

Gezondheid/fitheid

Het bloed zelf nodig? (Zwangerschap, binnenkort operatie...)

Metten:

- Hemoglobine
- Bloeddruk
- Ferritine en/of totaal eiwit en/of trombocyten

Donorcomplicaties

De meestvoorkomende:

- Onwel worden / flauwvallen
- Hematoom, soms met pijn
- IJzertekort

Onwel worden / flauwvallen

Preventie:

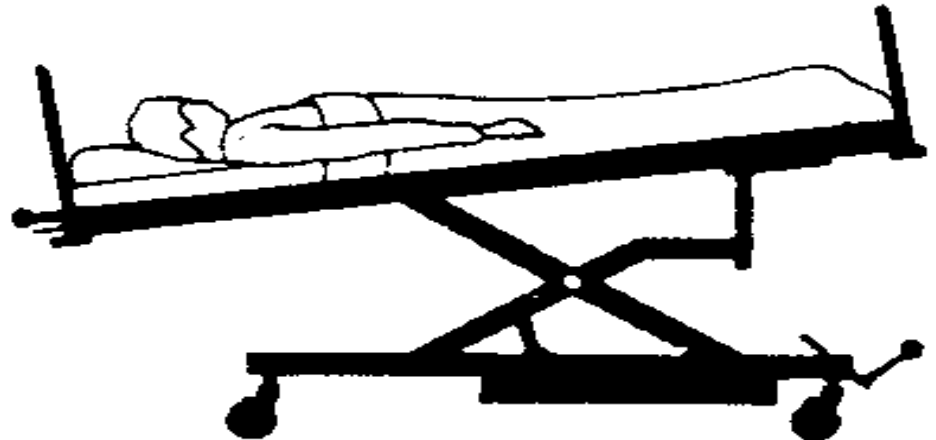
- uitleg
- van tevoren wat eten
- van te voren drinken (grote beker water vóór donatie)
- comfortabele, prettige omgeving
- afleiding
- (half)liggend doneren
- spierspanningsoefeningen
- achteraf: rustig aan doen

Onwel worden / flauwvallen

Behandeling:

- Trendelenburgpositie
- koelte / frisse lucht
- uitleg
- tijd geven
- eten/drinken

Hematoom

Ontstaan tijdens of kort na donatie

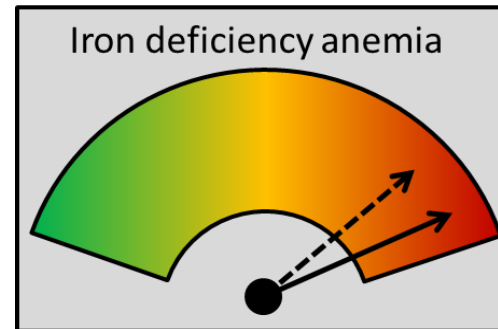
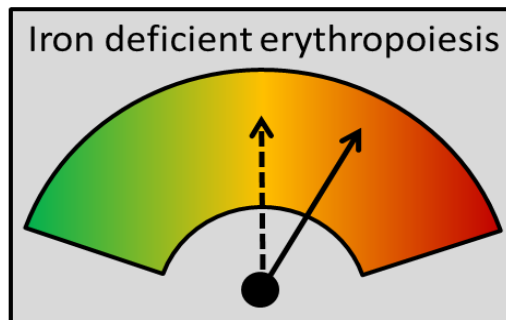
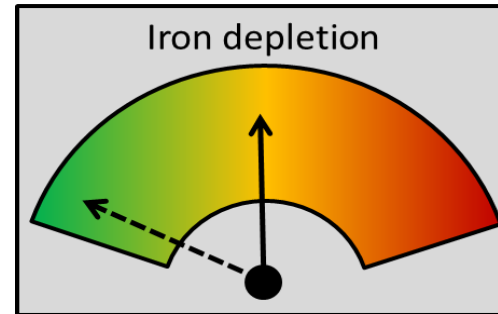
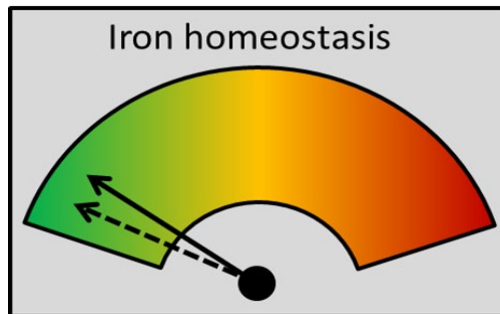
Preventie: training en herkwalificatie donorassistenten, geschiktheid aders beoordelen, goed prikken, goed afdrukken na donatie

Behandeling: koelen, uitleg, geruststelling, tijd

Ijzertekort

De ijzerhuishouding

↑ Ijzervoorraad
↑ Hemoglobine

Ijzertekort

Kan gevolg zijn van vaak bloed doneren

Preventie: hemoglobine en ferritine meten

Behandeling: uitleg, uitstel volgende donatie, bij symptomen of mogelijk onderliggende oorzaken verwijzing naar huisarts

Soort donor	Veel te laag (0-15 mg/l)	Te laag (15-30 mg/l)
Nieuwe donor	4 %	14 %
Trouwe donor	14 %	34 %

Samen redden we levens...

Disclosure van belangen

Disclosure belangen spreker

onderwijsbijeenkomst Transfusiegeneskunde ZO van 25 november 2021

Naam: Petra Huijts

Geen (potentiële) belangenverstrengeling

Vragen?

Petra Huijts – p.huijts@sanquin.nl

